

Asia: VN/23400/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien, valmiuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

1. Järjestämisvastuun siirtoon liittyvät muutokset

a) Näkemyksenne asiakastietojen käsittelyä, käyttöoikeuksia, tiedonsaantioikeuksia sekä työvoimaviranomaisen hankkimia lisäosia koskevan sääntelyn täsmentämisestä

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta: 112 §, 114 §, 120 §, 120 a § ja 125 §,

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta: 14 §,

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 ja 13 §:n muuttamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta):

Ei kommentoitavaa

b) Näkemyksenne siirtyvistä sopimuksista sekä tuki- ja korvauspäätöksistä

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta 10 ja 11 §):

Valtion vuoden 2024 talousarviossa myönnettyä määrärahaa ei ole tarpeen sitoa vuonna 2025 tapahtuvaan toimintaan, koska menoista vastaavat tulevat työvoimaviranomaiset. Valtiolla ei ole näin ollen määrärahasta aiheutuvaa rajoitetta tehdä sitoumuksia kohdentuen vuoteen 2025. Tästä johtuen on erittäin tärkeää, että tulevien työvoimaviranomaisten tahtotilaa kuullaan vuodelle 2025 kohdentuvien hankintojen ja sopimusten osalta. Yhteistyö valtion ja tulevien työvoimaviranomaisten välillä tulee olla tiivistä ja tietojenvaihto avointa.

c) Näkemyksenne valtiolta kuntaan siirtynyttä henkilöstöä koskevaan muutosehdotukseen

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta 6 §):

Henkilöstön siirtymistä koskevaa voimaanpanolain sääntelyä täydennettäisiin säännöksellä, jonka mukaan työvoimapalveluiden tuottamista koskevien järjestelyjen yhteydessä työllisyysalueen

kuntien välillä tapahtuvat valtiolta siirtyneen henkilöstön siirrot katsottaisiin lain nojalla liikkeenluovutukseksi vuoden 2025 loppuun asti. Tämä lisäys parantaisi palvelukokonaisuuden rakentumista, maakunnallista yhteistyötä, palveluiden sujuvaa siirtymistä, henkilöstön asemaa sekä turvaksi palveluiden saatavuutta yhdenvertaisella tavalla. Säännöksen täydentämistä ehdotetaan kuitenkin siten, että liikkeenluovutuksen periaatteet tulisivat koskemaan myös työllisyysalueiden välisiä henkilöstösiirtoja. Perusteluna työllisyysalueiden väliselle siirtomahdollisuudelle on maakunnallisesti keskitettävien palvelujen rakentaminen ja näiden tarkentuminen vuoden 2025 aikana.

d) Näkemyksenne muista järjestämisvastuun siirtoon liittyvistä ehdotuksista:

Valtakunnallisen, maakunnallisen ja kuntien välisen työvoiman liikkuvuuden varmistamisen näkökulmasta tulevien työvoimaviranomaisten olisi tarpeellista saada näkyvyys muiden työllisyysalueiden työvoimaviranomaisten asiakastietoihin huomioiden tietosuojarajoitteet. Laajennettu asiakastietonäkymä voisi koskea työnvälityksen kannalta olennaisia asiakastietoja.

2. Työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavat muutokset

Näkemyksenne työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavista muutoksista

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 32 §, 33 §, 44 - 47§ ja vastaavat muutokset laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta 2 luvun 6 §, 3 luvun 3 - 6 §):

Työnhakijan palveluprosessia ehdotetaan muutettavan siten, että työnhakijoille, joiden työttömyys on päättymässä kolmen kuukauden kuluessa, ei pääsääntöisesti järjestettäisi työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja, ellei työnhakijan palvelutarve edellytä keskustelujen järjestämistä. Lisäksi edellytettäisiin, että työnhakijan työttömyys päättyy vähintään kolmen kuukauden ajaksi. Työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja ei järjestettäisi myöskään niille työnhakijoille, jotka ovat kolmen kuukauden kuluessa aloittamassa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan, jonka kesto on vähintään kolme kuukautta. Tällä muutoksella pyritään siihen, että resursseja voitaisiin kohdentaa paremmin työnhakijoiden palvelutarpeiden edellyttämällä tavalla. Jyväskylän kaupunki katsoo, että esitys joustavoittaa asiakaspalveluprosessia.

Työnhakuvelvollisuutta muutettaisiin siten, että sen asettamisessa otettaisiin huomioon työnhakijan päättymässä oleva työttömyys tai siirtyminen työmarkkinoiden ulkopuolelle varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan vuoksi. Tällaisessa tilanteessa asiantuntija arvioisi, onko haettavissa sellaisia lyhytkestoisia työmahdollisuuksia, joihin työnhakija voisi työllistyä ennen työttömyyden päättymistä tai siirtymistä työmarkkinoiden ulkopuolelle. Hakuvelvollisuuden määrää voitaisiin alentaa tai se voitaisiin jättää kokonaan asettamatta, jos tällaisia työmahdollisuuksia ei arvioida olevan.

Esitettävistä muutoksista seuraa se, että työnhakuvelvollisuuden asettamiseen tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota, kun työnhakijan työttömyys on päättymässä kolme kuukauden kuluessa, sillä asiantuntijan harkintavalta työnhakuvelvollisuuden asettamisessa tulee olemaan aiempaa suurempi. Työnhakijalle voi asettaa joko normaalin täysimääräisen työnhakuvelvollisuuden, sopia lyhytkestoisten työmahdollisuuksien hakemisesta tai vaihtoehtoisesti jättää kokonaan

asettamatta. Asiantuntijan tulee laatia kokonaisvaltainen arvio työnhakijan tilanteesta ja ottaa huomioon mm. työttömyyden päättymisen syy ja kesto, alueellisesti haettavien työmahdollisuuksien määrä, työnhakijan mahdollinen ammattitaitosuoja sekä tiettyjen ammattialojen työn kausivaihtelu.

Täydentävien työnhakukeskusteluiden osalta lakiin esitetään täsmennystä, jonka mukaan työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle järjestetään viisi täydentävää työnhakukeskustelua kahden viikon välein alkuhaastattelun jälkeen.

Sillä, että lakiin on jatkossa suoraan kirjattu, että täydentävät työnhakukeskustelut järjestetään täsmälleen kahden viikon välein, on käytännön vaikutuksia työnhakijan palveluprosessin järjestämiseen. Palveluprosessi jäykistyy ja samalla kaventuu asiantuntijan harkintavalta palveluprosessin käytännön toteuttamisessa.

Toisaalta esitetään myös, että jos työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja on jäänyt työnhaun alkuvaiheessa pitämättä esimerkiksi työttömyyden päättyessä hetkeksi, väliin jääneet keskustelut tulee jatkossa järjestettäväksi myöhemmin. Tämä muutos on tervetullut, sillä sen myötä useammalle työnhakijalle järjestetään työnhaun intensiivijakso heti työttömyyden pitkittyessä ja siten työnhakijat ovat tasavertaisessa asemassa palveluprosessissa.

3. Muut ehdotettavat muutokset

a) Näkemyksenne työttömyysturvalakiin sisältyvistä muutoksista:

Työttömyysturvalakiin sisältyvää työvoimaviranomaisen määritelmäsäännöstä esitetään tarkistettavan vastaamaan järjestämislakiin ehdotettua muutosta, jonka mukaan myös muussa kuin järjestämislaissa työvoimaviranomaiselle säädettyjä tehtäviä voitaisiin sopimuksella antaa toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Työvoimaviranomaisen määritelmää täydennettäisiin siten, että myös edellä mainitun sopimuksen perusteella tehtävää hoitavaa viranhaltijaa pidetään työvoimaviranomaisena.

Työvoimaviranomaisen määritelmän muutos on ehdottoman tärkeä, jotta työnhakija-asiakkaiden työttömyysturvaoikeuden käsittely on mahdollista siellä, missä myös muita työnhakijan palveluita hoidetaan (esim. vastuukunnassa). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi työvoimakoulutuslausunto voidaan antaa vastuukunnan toimesta asiakkaalle, jonka kotikunta on muu kuin vastuukunta.

Työttömyysturvalakia taas muutettaisiin siten, että työnhakija menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen joko määrääjäksi tai toistaiseksi, jos hän aiheuttaa itse sen, ettei hänelle

järjestetä työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tai työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulla tavalla.

Tämä kohta palveluprosessiin liittyvästä työvoimapolitiittisesti moitittavasta menettelystä voi lisätä työttömyysturvan selvityspyyntöjen, valitusvastineiden ja takaisinperintöjen määrää. Kyseessä on työvoimapolitiittista harkintaa edellyttävä ratkaisu, joiden käsittely on keskitetty Uudenmaan työttömyysturvayksikköön (tulevaisuudessa ELYn kehittämis- ja hallintokeskukseen), ja käsittelyajat ovat pitkiä. Se, että jokainen tekemättä jätetty työnhakukeskustelu ja täydentävä työnhakukeskustelu sanktioidaan erikseen ja osana työttömyysturvan porrastettua seuraamusmenettelyä, voi aiheuttaa tilanteita, joissa asiakkaat saattavat saada korvauksettomia määräaikoja tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen ei välttämättä olisi tosiasiallisesti kyennyt järjestämään kyseisiä palveluita määräajassa.

Tilanne, jossa henkilöasiakkaalle aiheutuu työttömyysturvaseuraamuksia hypoteettisista palveluista, kuulostaa pykälän soveltamisen kannalta käytännössä hyvin haasteelliselta. Lisäksi esityksessäkin todetaan menettelyn tahallisuuden toteen näyttämisen olevan hankalaa. Koska muutos kohdistuu työttömyysturvalakiin, paikallisella työvoimaviranomaisella ei ole asiassa harkintavaltaa, vaan sen kuuluu Uudenmaan työttömyysturvayksikölle. Paikallisen viranomaisen vastuulla on huomata, milloin lainkohta tulee sovellettavaksi ja käynnistää selvityspyyntöprosessi takautuvastikin

b) Muut mahdolliset näkemyksenne esitysluonnoksesta:

Ei kommentoitavaa

Leinonen Linda
Laukaan kunta